

Mika Niikko ps

Kirjallinen kysymys vanhempien arvokasvatusvastuun kunnioittamisesta peruskoulun seksuaalivalistuksessa

Eduskunnan puhemiehelle

Maassamme on viime aikoina käyty julkista keskustelua kouluissa annettavan seksuaalikasvatuksen sisältämistä moraalisisistä viesteistä. Keskustelun vilkkauksen perusteella yhä kasvava vanhempien joukko kokee, että koulujen seksuaalikasvatuksessa otetaan kantaa moraaliarvoihin tavalla, joka on ristiriidassa huoltajien arvojen kanssa. Huolta kuvaa hyvin se, että esimerkiksi suosituilla Adressit.com sivustolla aihetta käsittelevä "Seksuaalikasvatusadressi" on ollut kuluvan vuoden suosituin adressi. Lisäksi kokkolalaisen lukion päätös viedä oppilaat katsomaan homoeroottista filmiä on herättänyt paljon vastustusta sekä huolta vanhemmissa ja nuorten keskuudessa.

Koti ja koulu ovat useimmille lapsille kaksi tärkeintä elämän ympäristöä, ja niiden välinen yhteistyö ja luottamus ovat olennaisia lapsen tasapainoiselle ja turvalliselle kasvulle. Luottamuksen mureneminen kodin ja koulun välillä on huolestuttava ilmiö.

Seksuaalisuus on tärkeä osa elämää, ja erityisesti se nousee esiin murrosiässä. Lapsella ja nuorella on oikeus saada omaa ja muiden seksuaalisuutta koskevaa tietoa ja opetusta. Näin tuetaan hänen ja hänen läheistensä sekä fyysistä että henkistä terveyttä ja hyvinvointia. Suomessa jokaisella lapsella on oppivelvollisuus, jonka piiriin kuuluu myös seksuaalikasvatus. Suomessa ei ole kuitenkaan koulupakkoa.

Vanhemmilla on ensisijainen vastuu ja oikeus lastensa arvokasvatuksesta. Tähän velvoittavat Suomea sitovat kansainväliset ihmisoikeussopimukset. Koulun tehtävä on tukea vanhempia arvokasvatuksessa.

Kotien vastuu aatteellisesta ja uskonnollisesta kasvatuksesta on yksi demokraattisen sivistysvaltion kattavista periaatteista. Jälkipolville välitettävät arvot määritellään ennen kaikkea perheissä, ei keskitetysti valtiollisen hallinnon kautta. Kyse ei ole ainoastaan vanhemman vaan myös lapsen oikeudesta. Lapsella on oikeus tuntea juurensa ja tehdä niiden pohjalta omat valintansa elämässään. Yhteys vanhempiin on lapselle tärkeä. THL:n kouluterveyskyselyn mukaan nuorilla, joilla on toimiva suhde vanhempiinsa, on vähemmän oppimisvaikeuksia, ahdistuneisuutta, koulu-uupumusta ja parempi koettu terveydentila.

Vanhemmat ympäri Suomea ovat kokeneet, että koulujen seksuaalikasvatus sisältää lisääntyvässä määrin sisältöä, joka luonteeltaan ei ole lapsen kehityksensä kannalta tarvitsemaa tietoa, vaan ottaa kantaa moraalisesti sellaisiin asioihin, joista monella vanhemmalla on erilainen näkemys.

Kirjallinen kysymys KK 593/2018 vp

Jotkin peruskoulussa käytössä olevat oppimateriaalit tai muut sisällöt suoranaisesti rohkaisevat peruskouluikäisiä nuoria intiimeihin seksuaalisiin kokeiluihin. Joitakin materiaaleja voi pitää myös seksuaalisesti häiritsevinä. Elämänkatsomus, jonka mukaan seksi on tarkoitettu voimavaraksi miehen ja naisen elinikäiseen avioliittoon, asetetaan epätasa-arvoiseen asemaan tai jätetään kokonaan huomiotta.

Paljon huomiota herättänyt alue liittyy sukupuoli-identiteettiin. Suuri enemmistö tytöistä identifioi itsensä naissukupuoleen koko ikänsä ja vastaavasti pojat miessukupuoleen. Myös niistä nuorista, jotka kokevat epävarmuutta omasta sukupuolestaan, suurin osa päätyy murrosiän edetessä identifioimaan itsensä omaan syntymäsuokupuoleensa. Sukupuoli-identiteettiin liittyvä opetus painottaa kuitenkin tiloja, joissa nuorella on epävarmuus sukupuoli-identiteetistään, ja hänen sukupuoli-identiteettinsä vaihtuu. Opetuksen asiayhteydessä ohitetaan kaksijakoisen biologiaan perustuvan sukupuolijakauma. Käytössä on materiaaleja ja sisältöjä, joita ei voida pitää tasapuolisena eikä rohkaisevana lasten ja nuorten valtaenemmistölle, joka kaipaa tukea nimenomaan omaan varttumiseensa syntymäsuokupuoleensa.

Erityisesti järjestöjen ja yritysten kouluille tarjoamiin vierailijaluentoihin ja valitusmateriaaleihin liittyy riskejä siitä, että lasten, nuorten ja vanhempien aatteellisia näkemyksiä ei kunnioiteta. Seksuaalikasvatuksen alalla on useita aktiivisia järjestöjä, jotka järjestävät oppitunteja koulujen oppilaille. Esimerkkinä voidaan käyttää Tamperetta, jossa Pirkanmaan Seta ry järjestää työpajan kaupungin kaikille 8.-luokkalaisten, ja työpaja sisällytetään terveystiedon opintokokonaisuuteen. Järjestön toimintakertomuksen mukaan vuonna 2017 yhteensä 170 työpajaa tavoitti noin 2 000 kahdeksaslukuksalaista sisältäen koko ikäluokan sekä julkisissa että yksityisissä kouluissa.

Joissakin peruskoulun oppimateriaaleissa mainitaan Sexpo-säätiö lisätietolähteenä. Säätiö tarjoaa koulutusta myös opettajille ja muille kasvatustalan ammattilaisille. Sexpo on julkisuudessa esittänyt kannanottoja muun muassa pedofiilisten ajatusten, monisuhteisuuden ja seksityön täyden vapauttamisen puolesta. Järjestön toiminnanjohtaja on kannattanut seksin suojaikärajan laskeamista jopa neljäntoista ikävuoteen sekä vastustanut eläinseksin ja eläinpornon kriminalisointia. Säätiön sivuilla olevassa erityisesti nuoriin vetoavassa sarjakuvasarjassa esitellään myönteisessä valossa muun muassa omien alastonkuvien julkaisemista verkossa.

Vanhemmissa herättää ihmetystä, miksi juuri erityisen herkän ja sensitiivisen aiheen käsittely ohjataan järjestöille, jotka edustavat selkeästi arvolautunutta näkökulmaa. Jotkin kouluissa luennoivat järjestöt toteuttavat toisaalla aktiivista yhteiskunnallista vaikuttamista, ja niiden tavoitteet ovat ristiriidassa voimassa olevan lainsäädännön kanssa.

Moraalisesti kantaa ottavan sisällön esittäminen ilman väitteiden kriittistä tarkastelua ei ole pedagogisessa mielessä kannatettavaa. Lapsen tai nuoren kokemus käsittelemätön ristiriita koulussa ja kotona opetettavien arvojen välillä voi aiheuttaa haitallista epäluottamusta koululaitosta tai omia vanhempia kohtaan sekä aiheuttaa epävarmuutta ja negatiivisia ajatuksia seksuaalisuuteen liittyen tai altistaa kiusaamiselle ikätoverien puolelta, jotka eivät saa koulussa tietoa vaihtoehtoisista moraalisisista näkemyksistä. Lisäksi osa kouluissa käytettävistä materiaaleista on joko visuaalisesti tai sanallisesti sellaista, että nuori voi kokea painetta seksuaalisiin kokeiluihin, joita ei itse halua. Tieteellinen näyttö ei välttämättä puolla esitettyjä käyttäytymismalleja tai voi olla jopa vastakkaisia niiden kanssa. Esimerkiksi vanhempien avioliiton todetut myönteiset vaikutukset

Kirjallinen kysymys KK 593/2018 vp

syntyvän lapsen hyvinvoinnille tai sitoutuneen parisuhteen hyödyt terveydelle eivät tule välttämättä lainkaan keskusteluun.

Perusoikeuksien näkökulmasta on hyvin kyseenalaista, tuleeko koulussa tukea opetuksella vain yhtä moraalista käyttäytymismallia tai antaa vahvoja moraalisia viestejä aiheista, joissa vanhempien näkemykset poikkeavat selvästi toisistaan. Erityisesti koulun ulkopuolisten toimijoiden käyttö seksuaalikasvatukseen liittyvässä valistuksessa kyseenalaistetaan laajasti. Lapsen oikeus tiedon saantiin seksuaaliasioista ei edellytä vanhempien moraalisten näkemysten haastamista peruskoulussa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten turvataan vanhemman oikeus pitää lapsensa ulkona ideologisesta seksuaalikasvatuksesta, jota esimerkiksi järjestöt antavat koulupäivien osana ja joka ei ole välttämätöntä lapsen kehityksen ja opetussuunnitelman toteuttamisen kannalta, ja

miten käytännössä turvataan vanhemman mahdollisuus saada ennalta tietää ulkopuolisten järjestöjen ja yritysten koululaisille järjestämästä seksuaalikasvatuksesta?

Helsingissä 25.1.2019

Mika Niikko ps